

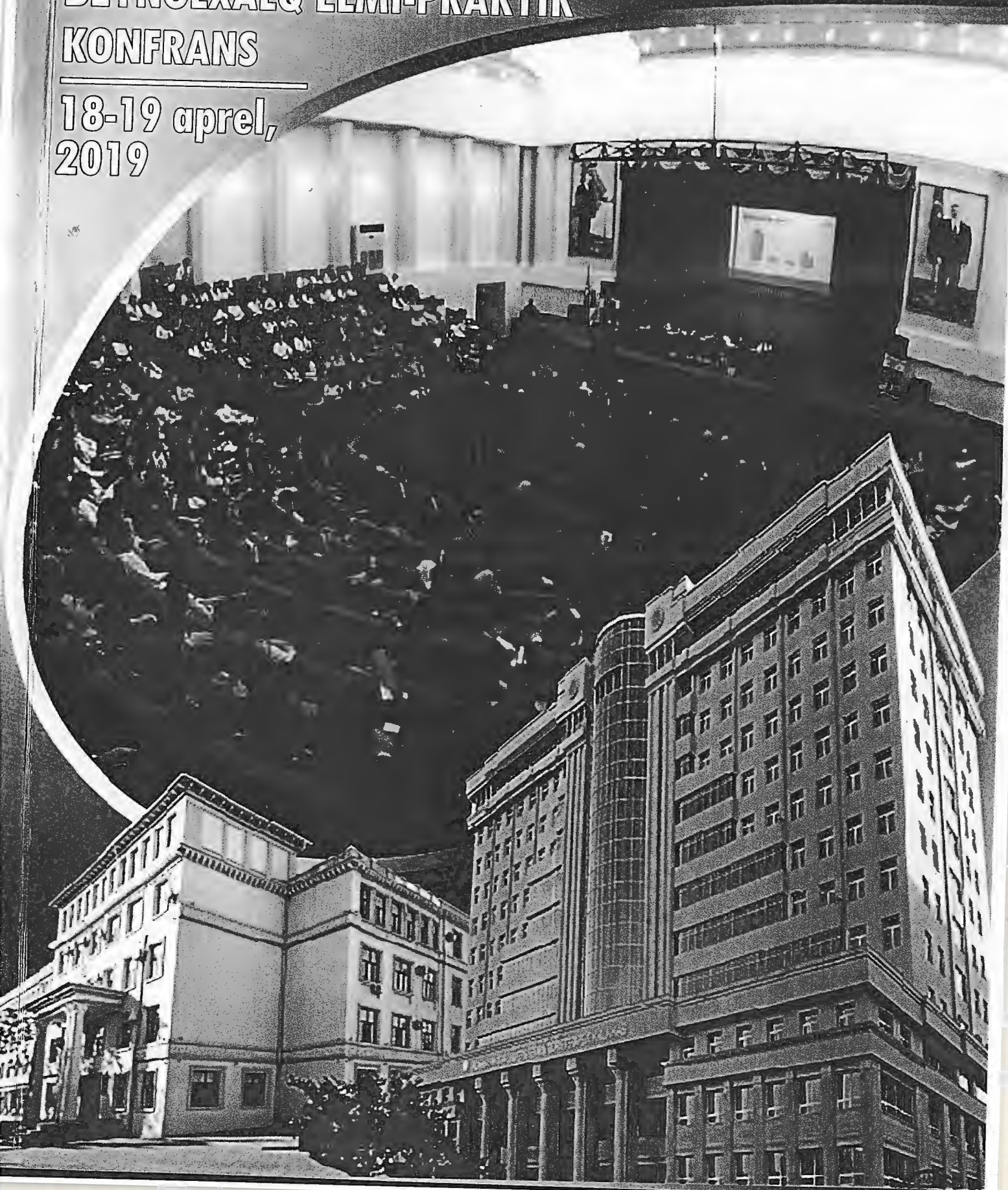
Bakı Dövlət Universiteti nəzdində

TİBB FAKÜLTƏSİNİN YARADILMASININ 100 İLLİK YUBİLEYİNƏ

həsr olunmuş

BEYNƏLXALQ ELMİ-PRAKTİK KONFRANS

18-19 aprel,
2019

Bakı Dövlət Universitetinin nəzdində

Tibb fakültəsinin yaranmasının

100 illik yubileyinə həsr edilmiş

TƏBABƏTİN

AKTUAL PROBLEMLƏRİ

2019

beynəlxalq elmi-praktik konfransın materialları

Bakı – 2019

TƏBƏBƏTİN AKTUAL PROBLEMLƏRİ 2019

Konfransın sədri

professor Gəray Ç. Gəraybəyli
Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru

Konfransın həmsədrləri

dos. Rauf O. Bəylərov

Elmi işlər üzrə prorektor

dos. Nadir A. Zeynalov

Beynəlxalq işlər üzrə prorektor

prof. Rauf M. Ağayev

II cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri

prof. Elmira M. Əliyeva

I mamalıq və ginekologiya kafedrasının müdiri

prof. Fariz H. Camalov

III cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri

prof. Vəsadət Ə. Əzizov

I daxili xəstəliklər kafedrasının müdiri

prof. Hüseyn H. Qabulov

II uşaq xəstəlikləri kafedrasının professoru

prof. Şərif İ. Mahalov

Nevrologiya kafedrasının müdiri

prof. Eldar K. Qasimov

Histologiya, embriologiya və sitologiya kafedrasının müdiri

prof. Tahir A. Süleymanov

Əczaçılıq kimyası kafedrasının müdiri

prof. İbadulla Ə. Ağayev

Epidemiologiya kafedrasının müdiri

Buraxılışa məsul

dosent Rauf O. Bəylərov

Rəna Q. İskəndərova

Yeganə A. Abasova

Konfransın məsul katibi

Aygün R. Şükürova

<i>Məmmədov F.İ., Bağirova R.A.</i> Sətirizinin substansiya və dərman formalarında spektrofotometrik təyini	266
<i>Məmmədov Y.C., Əliyev E.M., Niftəliyeva S.F., Hüseynova Ş.M.</i> Eksperimental şəkərli diabetin emoksinlə müalicəsinin qan və limfanın damardaxili laxtalanmasına və toxumaların limfadrenajına təsiri	267
<i>Məmmədova A.Ə.</i> Natiq məharəti	268
<i>Məmmədova Ə.E.</i> Qlisirrizin turşusu əsasında yeni müalicəvi-kosmetoloji vasitə	269
<i>Məmmədova N.Ə.</i> Xəstəxanadaxili salmonelyozların yayılmasında ötürülmə faktorları	270
<i>Məmmədova N.O.</i> Müxtəlif müayinə metodlarının blastosista hominisin diaqnostikasında effektivliyi	271
<i>Muxtarov M.M., Cavadzadə V.N., Hüseynova S.M., Xəlilli S.X.</i> Müasir şəraitdə böyük yaşlarda suçiçəyinin klinik gedişinin xüsusiyyətləri	272
<i>Muxtarov M.M., Cavadzadə V.N., Rüstəmov L.İ., Hüseynova S.M., Xəlilli S.X.</i> Epidemik parotitin böyüklərdə və uşaqlarda klinik gedişinin müqayisəli xarakteristikası	273
<i>Muradova S.A., Əliyev M.H., Ağayeva E.M., Hacıyeva S.V., Qurbanova S.F.</i> Xronik iltihabi xəstəliklər zamanı genital traktın şərti-patogen mikroorqanizmlərlə kolonizasiyası	274
<i>Musayev R.H., Vəliyev B.Ə.</i> Yaşlı əhali arasında xronik qəbizliyin tibbi-sosial əhəmiyyətinin qiymətləndirilməsi	275
<i>Musayeva A.E., Vəliyev M.N., Əmirəliyeva T.A.</i> Təbii yolla saçların rənglənməsi üçün fitokompozisiyanın hazırlanma texnologiyasının işlənilməsi	276
<i>Namazov N.İ.</i> Respublikanın sosial-iqtisadi inkişafında sahibkarlıq subyektlərinin rolunun qiymətləndirilməsi	277
<i>Nərimanova G.V., Şahverdiyeva İ.C., Kərimova İ.A.</i> TORCH-infeksiyalı hamilə qadınların qanında I və III trimestrlərdə bəzi hormonların dəyişməsi	279
<i>Nəsibova T.A., Qarayev E.A., Hüseynova N.S.</i> Azərbaycan florasından adi üzərlik bitkisi alkaloidlərinin kimyəvi tədqiqi	280
<i>Nəsrullayeva G.M., Məmmədova V.R.</i> Böyüklərdə və uşaqlarda anadangəlmə sekretor İgA-nın çatışmazlığı	281
<i>Nəzərova R.T., Cavadzadə V.N., Rüstəmov Y.K., Bağirova M.H.</i> Erkən yaşlı uşaqlarda kəskin respirator virus infeksiyası zamanı interferon sistemi və onun çatışmamazlığının korreksiya yolları	282
<i>Nəzərova R.T., Rəşidova Ş.M., Bəylərova R.R., Cavadzadə V.N.</i> Uşaqların kəskin respirator virus infeksiyası ilə xəstələnmə tezliyinə sosial-gigiyenik və epidemioloji faktorların təsiri	283
<i>Niftullayev M.Z., Meybəliyev F.T., Məmmədov S.T.</i> Patoloji proseslərin epidemioloji interpretasiyasının bəzi aspektləri	284
<i>Paşayeva N.H.</i> <i>Veronica anagallis-aquatica</i> L. otunun bəzi fitokimyəvi tədqiqi	285
<i>Rəcəbova F.O.</i> Peritoneal endotoksikoz şəraitində qlükozaminqlikanların histokimyəvi miqdarının ödem intensivliyinə və miokardın distrofiya dərəcəsinə təsiri	286
<i>Rəşidova Ş.M., Qaragözova A.A., Bayramov İ.R.</i> B virus hepatitinin (BVH) patogenezində tsiklik nukleotidlərin (TN) rolu	287
<i>Rüstəmov A.A.</i> Xronik pankreatitdə mədə selikli qişə dəyişikliklərinin endoskopik səciyyəsi	288
<i>Rüstəmov A.A.</i> Tireoid vəzinin biorequlyator funksiyaları	289
<i>Rzayev R.S.</i> Cinsiyyət orqanının mağaralı cisminin xəstəliklərinin diaqnostikasının keyfiyyəti	290
<i>Sadiqi İ.B., Qasımov E.K.</i> Böyrək xarici damarların endotel qatının histoloji və elektron mikroskopik quruluş xüsusiyyətləri	291
<i>Safixanova A.H., Abiyeva V.G.</i> Xarici dillərin tədrisi metodikası	292
<i>Səmədov Ş.X., Aslanov F.Ə., Əliyev V.H.</i> Bərk neft tullantıları radiasiya mənbəyi kimi	293
<i>Süleymanov T.A., Balayeva E.Z., Hacıyeva E.M.</i> "Kalinol plus" şərbətində timolun yüksək effektivliyi maye xromatoqrafiya ilə miqdarı təyini üsulunun validasiya hesabı	294
<i>Süleymanov T.A., Qəribli A.S.</i> <i>Medicago minima</i> L. xammalının bəzi fitokimyəvi tədqiqi	295

S
 X
 S
 S
 si
 T
 la
 Ş
 ve
 Ş
 he
 Ş
 ma
 Ş
 dic
 Və
 Və
 ana
 Və
 Və
 talu
 Aza
 Aza
 инф
 Ази
 ции
 Але
 Аске
 Ахм
 клин
 Бай
 талы
 Бала
 хара
 ющи
 нента
 Баш
 Веки
 рин
 Вели
 мерно
 Гасан
 венны
 Герай
 язык
 Гусей
 типов
 печны
 Джаф
 печны
 Исаев
 Исаев

TORCH-İNFEKSİYALI HAMILƏ QADINLARIN QANINDA I VƏ III TRİMESTRLƏRDƏ BƏZİ HORMOLARIN DƏYİŞMƏSİ

Nərimanova G.V., Şahverdiyeva İ.C., Kərimova İ.A.

Biokimya kafedrası

Müasir məlumatlara görə, hamiləliyin birinci trimestrində müşahidə edilən spontan abortlar təxminən 8-20% hallarda endokrin mənşəli olur. Spontan abortlar zamanı ana, cift və döl arasında hormonal uyğunluq pozulur.

Tədqiqatın məqsədi, TORCH-infeksiyalara yoluxmuş hamilə qadınlarda hormonal balansın pozulmasının mexanizmlərinin öyrənilməsi olmuşdur. Tədqiqatın materialını ATU-nun Tədris-klinik biokimya laboratoriyasına müraciət etmiş 69 nəfər hamilə qadının miqyasının nəticələri təşkil etmişdir. 40 nəfər hamilə qadında TORCH-infeksiyalar aşkar edilərək əsas qrupu təşkil etmişdir. Fizioloji gedişə malik və infeksiyon ağırlaşmaları aşkar edilməyən 29 nəfər hamilə müqayisə qrupuna, hamiləliyi olmayan 16 sağlam qadın isə kontrol qrupuna daxil edilmişdir. Prolaktin və estradiol hormonların qatılığı "Human" (Almaniya) firmasının reaktiv dəsti vasitəsilə immunferment üsulla təyin edilmişdir. Alınmış nəticələr göstərir ki, TORCH-infeksiyalara

yoluxmuş qadınlarda prolaktinin səviyyəsi hamiləliyin I və III trimestrində fizioloji gedişə malik hamiləliklə müqayisədə 3,1 və 7,4 dəfə, kontrollarla müqayisədə isə 9,7 və 22,9 dəfə artır. TORCH-infeksiyalara yoluxmuş və spontan abortla nəticələnən hamilələrdə prolaktinin səviyyəsi daha yüksək olub, fizioloji hamiləliklə müqayisədə 5,2 dəfə, kontrolə nisbətən isə 16,0 dəfə çoxdur. TORCH-infeksiyalı qadınlarda hamiləliyin I trimestrində fizioloji gedişə malik hamiləliklə müqayisədə estradiolun səviyyəsinin 67,8%, III trimestrdə isə 2,2 dəfə, spontan düşüklə nəticələnən infeksiyonlu hamilələrdə isə 2,5 dəfə artması aşkar edilmişdir. Onun qatılığı düşüklər zamanı digər qruplara nisbətən daha çox artır və bu artım kontrolə nisbətən 2,9 dəfə təşkil edir. Beləliklə, hamiləlik dövründə TORCH-infeksiyaları immun sistemin funksiyalarının dəyişməsi, hamiləliyin əsas tənzimləyicisi olan hormonların ciddi disbalansına səbəb olmaqla, spontan abortların patogenezinə xüsusi önəm daşıyır.

“TƏBİB” nəşriyyatı

Nəşriyyatın müdiri:

M.M.İdrisov

Texniki redaktoru:

R.M.Seyidov

Dizayner-tərtibatçı:

C.Z.Abışlı

Kağız formatı 60x84 ¹/₈.

Sifariş 954. Tiraj 200.

Azərbaycan Tibb Universitetinin
mətbəəsində çap edilmişdir.

Tel.: 595-55-76